

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไรของ

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relationship Between Audit Committee Characteristics and Earnings Quality

of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

ปรีดีพัทธ์ ปั่นคำ* และจอมใจ แซมเพชร**

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) สำหรับปี พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2557 มีจำนวนทั้งสิ้น 779 ชุดข้อมูล วิเคราะห์ผลทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ตัวแปรตามได้แก่ คุณภาพกำไรวัดจากคุณภาพรายการคงค้าง ตามแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาของ Francis et al. (2005) ตัวแปรอิสระได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัท ประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรควบคุมได้แก่ ขนาดของกิจการ และนโยบายทางการเงินของกิจการ ผลจากการศึกษาพบว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัท ประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร

ABSTRACT

The aim of this study is to find relationship between audit committee characteristics and earnings quality of companies listed on The Stock Exchange of Thailand (SET). Data were collected from the financial statement, annual information form (form 56-1) and annual report (form 56-2) of the year 2010 – 2014. Seven hundred and seventy nine data were statistically analyzed by using multiple regression analysis. The dependent variable was earnings quality. In this study, earnings quality is analyzed using an accrual quality model by Francis et al. (2005). Independent variables were the proportion of the Audit committee compared with the board of directors, financial experience of audit committee members, audit committee size, number of audit committee meetings and common stocks owned by

* นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

audit committee. The control variables were firm size and financial policy of the business. Result from the study showed that proportion of the Audit committee compared with the board of directors' board, financial experience of audit committee members, audit committee size, number of audit committee meetings and common stocks owned by audit committee had no relationship with earnings quality.

บทนำ

สภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจในโลกปัจจุบัน มีความซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของแต่ละกิจการจึงมีความสำคัญมากขึ้นสำหรับนักลงทุน และในปัจจุบันนักลงทุนยังให้ความสนใจในเรื่องคุณภาพกำไรอีกด้วย ซึ่งคุณสมบัติของคุณภาพกำไรที่นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ให้ความสนใจ คือกำไรที่มีความยั่งยืนและผันผวนน้อยที่สุดซึ่งสะท้อนกระแสเงินสดที่กิจการจะได้รับในอนาคต และสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของกิจการ (ณัฐชานนท์ โกมุตพุฒิมงคล, 2557)

การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยควบคุมการเปิดเผยข้อมูลรายงานทางการเงินให้ถูกต้อง แสดงผลการดำเนินงานที่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ และมีได้เกิดจากการตกแต่งกำไรจากฝ่ายบริหาร ซึ่งก็หมายถึงการมีคุณภาพกำไรที่ดี (ศิลาพร ศรีจันทเพชร, 2559) กลไกหนึ่งที่สำคัญภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีคือการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทโดยจะอยู่ในฐานะคณะกรรมการที่เป็นอิสระการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพได้ หากกำหนดลักษณะไว้อย่างชัดเจนในเรื่อง ความเป็นอิสระ ประสิทธิภาพทางด้านบัญชีและการเงิน ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนการประชุม และหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบ (Hamdan et al., 2013) คณะกรรมการตรวจสอบจึงจำเป็นต้องมีประสิทธิภาพการควบคุมภายในและการดูแลควบคุมรายงานทางการเงินให้เป็นไปตามหลักการกำกับกิจการที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้รายงานทางการเงินแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่มีความถูกต้อง และน่าเชื่อถือ ทำให้กิจการแสดงผลการดำเนินงานหรือกำไรที่แท้จริงและจะสะท้อนให้เห็นถึง คุณภาพกำไรของกิจการซึ่งจะเป็นที่ยอมรับของนักลงทุน (Teiter & Machuga, 2010) ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงศึกษาถึงความสัมพันธ์ของลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพกำไรของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ทำให้นักลงทุนสามารถใช้เป็นข้อมูลพิจารณาหรือวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนการตัดสินใจลงทุนทุกประเภท

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

คณะกรรมการตรวจสอบ หมายถึงคณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นทางการในฐานะต่อกันกับคณะกรรมการบริษัท ลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบ หมายถึงลักษณะด้านต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพกำไร (Earnings Quality) หมายถึงกำไรที่สะท้อนกระแสเงินสดในอดีต ปัจจุบันและที่กิจการจะได้รับในอนาคตโดยการประเมินจากรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals)

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) มาจากแนวคิดของ Jensen and Meckling (1976) ซึ่งได้พัฒนาไว้ใน ค.ศ. 1976 เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือตัวการ (Principle) และตัวแทน (Agent) ซึ่งถ้าหากตัวการและตัวแทนมีเป้าหมายที่แตกต่างกันก็จะก่อให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) โดย Jensen และ Meckling ได้มองว่า มนุษย์ส่วนใหญ่โดยทั่วไปจะมีแรงผลักดันหรือเห็นผลเข้าข้างตัวเองเพื่อทำให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตนด้วยกันทั้งสิ้นเมื่อมีโอกาสในการประกอบกิจการเจ้าของกิจการไม่สามารถที่จะบริหารกิจการได้เพียงลำพัง จึงจำเป็นต้องจ้างผู้บริหารมาบริหารงานเจ้าของกิจการเรียกว่าตัวการ และผู้บริหารเรียกว่าตัวแทน โดยที่ผู้บริหารเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของเงินทุนในการบริหาร เพื่อให้กิจการเกิดความมั่งคั่งกลับมามีผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของเงินทุนในรูปแบบของเงินปันผล สำหรับผู้บริหารที่ทำหน้าที่บริหารงานนั้นจะได้รับเป็นค่าตอบแทนจากผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของเงินทุนตามสัญญาการจ้างงาน และในขณะเดียวกันนั้นผู้บริหารหรือตัวแทนก็จะพยายามมองหาช่องทางยึดเอาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นมาเป็นของตนเอง จึงทำให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) หนึ่งในปัญหาที่เกิดจากตัวแทน เช่น การตกแต่งกำไรทำให้กำไรไม่มีคุณภาพ โดยผู้บริหารอาจเลือกใช้นโยบายบัญชี เพื่อให้ผลการดำเนินงานของกิจการเป็นไปตามความคาดหวังของตนเองจะทำให้ผลการดำเนินงานไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง ทำให้กำไรที่เปิดเผยในงบการเงินเป็นกำไรที่ไม่มีคุณภาพ (คิลปพร ศรีจันเพชร, 2559)

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Characteristics) คณะกรรมการตรวจสอบเป็นคณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทเป็นเครื่องมือหรือกลไกให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบได้มีการพัฒนาเรื่อยมาอันเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงขึ้น นอกจากนี้ นักลงทุนยังให้ความสนใจถึงลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบ (Hamdan et al., 2013) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งจะกำหนดลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบไว้ดังต่อไปนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2557) 1. ต้องมีคณะกรรมการอิสระอย่างน้อย 3 คน 2. ประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบต้องมีความชำนาญที่เหมาะสมตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน ต้องมีความรู้ความเข้าใจ

หรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน 3. ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระอย่างน้อย 3 คน และจำนวนสมาชิกจะอยู่ระหว่าง 3-5 คน กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คนต้องมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน 4. จำนวนการเข้าประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง 5. หน้าที่ของกรรมการตรวจสอบคณะกรรมการตรวจสอบต้องสามารถแสดงความเห็นหรือรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทโดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทและมีอัตราการถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 1 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร (Earnings Quality) คุณภาพกำไรนั้นสามารถมองได้หลายมุมมองซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลว่าจะนำผลการวิเคราะห์นั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องใด ณัฐชานนท์ โภกพิพิพัทธ์ (2557) ได้สรุปตัววัดคุณภาพกำไรที่ใช้ข้อมูลจากฐานบัญชีไว้ดังนี้ 1. ตัววัดคุณภาพของรายการคงค้าง (Accrual Quality) กล่าวคือ กำไรจะประกอบไปด้วยเงินสดและผลของรายการคงค้างที่เกิดจากการบันทึกบัญชี เช่น การตั้งลูกหนี้ การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และการที่รายการคงค้างในปัจจุบันจะสามารถสะท้อนกระแสเงินสดในอดีตปัจจุบันและอนาคตได้ดีผู้บริหารจะต้องไม่ตกแต่งกำไร กำไรนั้นถึงจะสามารถสะท้อนกระแสเงินสดได้ดีและเป็นกำไรที่มีคุณภาพ 2. ความยั่งยืนของกำไร (Earnings Persistence) กล่าวคือกำไรที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็ควรที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยจึงจะแสดงให้เห็นว่ากำไรนั้นมีความยั่งยืนและเป็นกำไรที่มีคุณภาพ 3. ความสามารถในการพยากรณ์ของกำไร (Earnings Predictability) กล่าวคือ ถ้าผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลายของกิจการสามารถใช้ตัวเลขกำไรในงบการเงินมาพยากรณ์กำไรในอนาคตได้ ย่อมแสดงให้เห็นว่า กำไรนั้นมีความคุณภาพกำไรที่ดี 4. ความสม่ำเสมอของกำไร (Earnings Smoothness) กล่าวคือ กำไรของกิจการต้องมีความสม่ำเสมอและไม่ผันผวนมากกำไรนั้นจึงจะมีคุณภาพและเป็นน่าเชื่อถือในสายตาของนักลงทุนการศึกษาก่อนหน้านี้วัดคุณภาพกำไรจากรายการคงค้าง Baxter and Cotter (2009), Hamdan et al. (2013), Bala and Kumai (2015) และพวงเพชร คุ้มคงไพศาล (2549) ดังนั้น การศึกษาจึงวัดคุณภาพกำไรด้วยคุณภาพรายการคงค้าง

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในอดีตมีงานวิจัยจำนวนมากศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไร เช่น งานวิจัยของคิลปพร ศรีจันเพชร (2559) พบว่าไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hamdan et al. (2013) ที่ใช้รูปแบบการวัดคุณภาพกำไรจากรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร แต่ขัดแย้งที่ใช้รูปแบบการวัดคุณภาพกำไรจากความยั่งยืนของกำไร พบว่า ประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินและจำนวนประชุมมีความสัมพันธ์เชิงบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงเพชร คุ้มคงไพศาล (2549) และขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ และหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร หรืองานวิจัยของ Bala and Kumai (2015) พบว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร

สมมติฐานการศึกษา

1. จากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษาในอดีตพบว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นสิ่งจำเป็นต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ดังนั้นยิ่งคณะกรรมการมีความเป็นอิสระมากเท่าใดก็จะยิ่งทำให้กำไรมีคุณภาพ สำหรับประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับคณะกรรมการตรวจสอบว่าต้องมีความเป็นอิสระ ดังนั้นภายใต้แนวปฏิบัติดังกล่าวของคณะกรรมการตรวจสอบของทุกบริษัทจึงต้องมีความเป็นอิสระ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงไม่ได้ทำการศึกษาค้นลักษณะด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบโดยตรง แต่จะทำการศึกษาขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการทั้งหมดของบริษัท หากมีอัตราสูงย่อมแสดงถึงการมีกรรมการที่เป็นอิสระในสัดส่วนที่สูงซึ่งจะทำให้คณะกรรมการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสมมติฐานจึงเป็นดังนี้ H_1 : ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไร

2. ประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินจะสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีการจัดทำรายงานทางการเงินให้ถูกต้องเพื่อแสดงกำไรที่แท้จริงเป็นกำไรที่มีคุณภาพ ความเห็นข้างต้นสอดคล้องกับ Baxter and Cotter (2005) เมื่อคณะกรรมการมีประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินสูงจะทำให้มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบ จึงทำให้ประสบการณ์ทางการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไร ดังนั้นสมมติฐานจึงเป็นดังนี้ H_2 : ประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไร

3. ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จากการศึกษาพบว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญกับการดำเนินงานตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบที่มีขนาดเล็กจะทำให้มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบมากขึ้น (พวงเพชร คุ่มนงค์ไพศาล, 2549) ความเห็นข้างต้นสอดคล้องกับ (Hamdan et al., 2013) ที่พบว่าคณะกรรมการที่มีขนาดเล็กทำให้การปฏิบัติงานตรวจสอบมีประสิทธิภาพดี ทำให้ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร ดังนั้นสมมติฐานจึงเป็นดังนี้ H_3 : ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร

4. จำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ จากการศึกษาพบว่าการประชุมช่วยพิจารณางบการเงินและรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องให้มีความถูกต้อง จัดการความเสี่ยงจากการดำเนินงาน จากการศึกษาพบว่าจำนวนการประชุมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไรเนื่องจากประชุมติดตามการปฏิบัติงานและควบคุมพฤติกรรมการจัดการของฝ่ายบริหารให้นำเสนอกำไรที่แท้จริงหรือเป็นกำไรที่มีคุณภาพ (ศิลาพร ศรีจันเพชร, 2559) ดังนั้นสมมติฐานจึงเป็นดังนี้ H_4 : จำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไร

5. หุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบคณะกรรมการตรวจสอบ จากการศึกษาพบว่า ถ้ามีอัตราการถือหุ้นสามัญสูงอาจทำให้มีการตกแต่งกำไรเพื่อผลประโยชน์ผู้บริหารทำให้กำไรไม่มีคุณภาพ ความเห็นข้างต้นสอดคล้องกับ Hamdan et al. (2013) จึงทำให้อัตราการถือหุ้นสามัญของคณะกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตรวจสอบและคุณภาพกำไร จำนวนการถือหุ้นสามัญของคณะกรรมการตรวจสอบจึงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร ดังนั้นสมมติฐานจึงเป็นดังนี้ H_5 : จำนวนการถือหุ้นสามัญของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาถึงลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบในประเด็นเรื่อง ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ เทียบกับคณะกรรมการบริษัท ประสิทธิภาพทางด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนการประชุม และหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบ สำหรับคุณภาพกำไร ประเมินจากคุณภาพของรายการคงค้าง ตามแบบจำลองในการศึกษาของ Francis et al. (2005)

ขอบเขตประชากร ประชากรประกอบด้วย บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงเวลา 2553 – 2557 จำนวน 781 ชุดข้อมูล และได้ตัดค่าผิดปกติ (Outlier) ในปี 2557 จำนวน 2 ชุดข้อมูล เหลือชุดข้อมูลสุทธิ จำนวน 779 ชุดข้อมูล และได้ทำการทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558: ออนไลน์)

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพกำไรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2558 จากฐานข้อมูล Bloomberg และลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบ จากรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยช่วงเวลา 2553 – 2557

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบจำลองวัดคุณภาพกำไรด้วยคุณภาพรายการคงค้าง การศึกษาที่วัดคุณภาพกำไรจากคุณภาพรายการคงค้างตามแบบจำลองในการศึกษาของ Francis et al. (2005) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่พัฒนาจาก Dechow and Dichev (2002) ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 2005 Francis และคณะ ได้เพิ่มตัวแปรอีก 2 ตัวในแบบจำลองโดยตัวแปรที่เพิ่มขึ้นนั้นมาจากหลักการของ Modified Jones Model โดย McNichols (2002) การวัดคุณภาพของรายการคงค้าง จากแบบจำลองที่ได้รับการเผยแพร่ใน ค.ศ. 2005 ของ Francis et al. (2005) ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ ($\square$) ของแบบจำลองรายการหมุนเวียนคงค้างของปี $t-4$ ถึง t ของแต่ละกิจการ โดยแบบจำลองรายการหมุนเวียนคงค้างของแต่ละปี ใช้ข้อมูลของกิจการย้อนหลัง 10 ปี เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ เช่น การกำหนดแบบจำลองรายการหมุนเวียนคงค้างของปี t ของบริษัท A ใช้ข้อมูลของบริษัท A ตั้งแต่ปี $t-9$ ถึง t ในการกำหนดค่าสัมประสิทธิ์

$$\frac{\square\square\square_{\square,\square}}{\square_{\square,\square}} = \square_{0,\square} + \square_{1,\square} \frac{\square\square\square_{\square,\square-1}}{\square_{\square,\square}} + \square_{2,\square} \frac{\square\square\square_{\square,\square}}{\square_{\square,\square}} + \square_{3,\square} \frac{\square\square\square_{\square,\square+1}}{\square_{\square,\square}} + \square_{4,\square} \frac{\Delta\square\square\square_{\square,\square}}{\square_{\square,\square}} + \square_{5,\square} \frac{\square\square\square_{\square,\square}}{\square_{\square,\square}} + \square_{\square,\square}$$

โดย $\square\square\square_{\square,\square}$ = รายการหมุนเวียนคงค้าง (Total Current Accrual) ของบริษัท j ในปี t

$\square_{\square,\square}$ = สินทรัพย์รวมเฉลี่ย (Average Total Assets) ของบริษัท j ในปี t โดยเฉลี่ยระหว่างปีที่ t และ $t-1$

$CF_{j,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow From Operations) ของบริษัท j ในปีที่ t

$\Delta R_{j,t}$ = การเปลี่ยนแปลงในรายได้หลัก (Revenues) ของบริษัท j ในปีที่ t กล่าวคือ ผลต่างรายได้หลักของบริษัท j ในปีที่ t กับรายได้หลักของบริษัท j ในปีที่ $t-1$

$P_{j,t}$ = ราคาหุ้นของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของบริษัท j ในปีที่

1.2 คำนวณรายการหมุนเวียนคงค้างประมาณการของปี $t-4$ ถึง t ของแต่ละบริษัทโดยใช้แบบจำลองรายการหมุนเวียนคงค้างของปี $t-4$ ถึง t ของแต่ละบริษัทที่กำหนดไว้

1.3 คำนวณค่าความผิดพลาดของการประมาณการรายการคงค้างหมุนเวียนปี $t-4$ ถึง t โดยเทียบค่ารายการหมุนเวียนคงค้างประมาณการกับรายการหมุนเวียนคงค้างจริง

1.4 คำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าความผิดพลาดของการประมาณการรายการคงค้างหมุนเวียนปี $t-4$ ถึง t ของแต่ละกิจการรวม 5 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะแสดงถึงคุณภาพรายการคงค้าง ถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าสูงจะแสดงถึงคุณภาพรายการคงค้างต่ำ ซึ่งหมายถึงคุณภาพกำไร ($EQ_{i,t}$) ต่ำ ถ้าค่าเบี่ยงเบนต่ำแสดงถึงคุณภาพรายการคงค้างสูง ซึ่งหมายถึงคุณภาพกำไร ($EQ_{i,t}$) สูง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้มาคูณกับ -1 เพื่อสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นถ้าผลคูณมีค่าสูงจะแสดงถึงคุณภาพกำไร ($EQ_{i,t}$) สูงถ้าผลคูณมีค่าต่ำจะแสดงถึงคุณภาพกำไร ($EQ_{i,t}$) ต่ำ

2. แบบจำลองวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพกำไรการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไร ผู้ศึกษาได้ใช้ตัวแบบดังนี้

$$EQ_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ACRatio_{i,t} + \beta_2 ACExper_{i,t} + \beta_3 ACSize_{i,t} + \beta_4 ACActivity_{i,t} + \beta_5 ACOwner_{i,t} + \beta_6 Size_{i,t} + \beta_7 FinLav_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

ตัวแปรตาม		
สัญลักษณ์	ความหมาย	การวัดค่าของตัวแปร
$EQ_{i,t}$	คุณภาพกำไร	คุณภาพรายการคงค้างตามแบบจำลองของ Francis et al. (2005)
ตัวแปรอิสระ		
$ACRatio_{i,t}$	ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัท (i) ในปี (t)	สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัท
$ACExper_{i,t}$	ประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท (i) ในปี (t)	จำนวนปีเฉลี่ยของการทำงานด้านการตรวจสอบในด้านการบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบแต่ละคน (Hamdan et al., 2013)

$ACSize_{i,t}$	ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท (i) ในปี (t)	จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ (Hamdan et al., 2013), (Baxter and Cotter, 2013)
$ACActivity_{i,t}$	จำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท (i) ในปี (t)	จำนวนการประชุมเฉลี่ยของคณะกรรมการตรวจสอบแต่ละคนในบริษัทตลอดปี (Bala and Kumai, 2015)
$ACOwner_{i,t}$	หุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท (i) ในปี (t)	ร้อยละของหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบ (Hamdan et al., 2013)
ตัวแปรควบคุม		
$Size_{i,t}$	ขนาดของกิจการของบริษัท (i) ในปี (t)	ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม (คิลปพร ศรีจันเพชร, 2559)
$FinLav_{i,t}$	นโยบายทางการเงินของบริษัท (i) ในปี (t)	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Hamdan et al., 2013)

การวิเคราะห์ข้อมูล การหาคุณภาพรายการคงค้าง (Accrual Quality) ของ Francis et al. (2005) และหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพกำไรรวมกันทั้งหมด 5 ปี โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ (Correlation Analysis) โดยวิธีของเพียร์สันเพื่อตรวจสอบระดับและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตารางที่ 1 แสดงสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงปริมาณ

สถิติเชิงพรรณนา				
ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
$EQ_{i,t}$	-0.1248	-0.0035	-0.0239	0.0187
$ACRatio_{i,t}$	0.1400	0.5000	0.2929	0.0680
$ACExper_{i,t}$	1.0000	18.0000	11.6334	3.7840
$ACSize_{i,t}$	3	5	3.1797	0.4373

ACActivity _{i,t}	1.6700	17.0000	7.8750	3.0951
ACOwner _{i,t}	0.0000	1.3500	0.0566	0.1549
Size _{i,t}	2.5400	5.4800	3.7791	0.6267
FinLav _{i,t}	0.0085	21.0569	1.2608	1.7791

หมายเหตุ: จำนวนข้อมูล 779 ชุดข้อมูล

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรตามจากข้อมูลทั้งหมด 779 ชุดข้อมูล พบว่าคุณภาพกำไร (EQ) มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -0.1248 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ -0.0035 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ -0.0239 และเมื่อพิจารณาในส่วนของตัวแปรอิสระ พบว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัท มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 0.1400 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 0.5000 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.2929 ประสบการณ์ด้านการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 1 ปี มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 18 ปี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 11.6334 ปี ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 3 คน มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 5 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.1797 คน จำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 1.6700 ครั้ง มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 17 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.8750 ครั้ง ทุนสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 0 มีค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 1.3500 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.0566

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามตัวแบบในการศึกษาความสัมพันธ์

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	Coefficients	t-Statistic
Constant		-0.023	-4.744
ACRatio _{i,t}	+	0.100	-1.229
ACExper _{i,t}	+	0.041	-1.772
ACSize _{i,t}	-	-0.063	0.855
ACActivity _{i,t}	+	0.065	-0.662
ACOwner _{i,t}	-	0.021	0.492
Size _{i,t}	+	0.129	4.262**
FinLav _{i,t}	-	-0.142	-4.091**
Adj.R ²			0.043
Std.Error			0.018
F-Statistic			6.011

Prob. (F-Statistic)	0.000
---------------------	-------

หมายเหตุ : จำนวนข้อมูล 779 ชุดข้อมูล **ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัท ประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร สำหรับตัวแปรควบคุมได้แก่ ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไร และนโยบายทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพกำไร

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้ 1. ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัทและคุณภาพกำไรไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการศึกษาเป็นไม่ไปตามที่คาดการณไว้ การไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว เป็นเพราะขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัททั้งหมดของบริษัทส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน การที่แต่ละบริษัทมีขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัทไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัทกับคุณภาพกำไร 2. ประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งผลการศึกษาไม่เป็นไปตามที่คาดการณไว้ กล่าวคือสมาชิกกรรมการตรวจสอบทุกคนไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านบัญชีหรือการเงิน เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอิสระเฉพาะด้านได้ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษา Hamdan et al. (2013) และคิลปร ศรีจันเพชร (2559) พบว่าประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพกำไร 3. ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งผลการศึกษาไม่เป็นไปตามที่คาดการณไว้ กล่าวคือคณะกรรมการที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่ไม่ได้บ่งชี้ว่างานตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพ แต่สิ่งที่สำคัญสำหรับประสิทธิภาพงานตรวจสอบ คือคณะกรรมการต้องมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาได้สอดคล้องกับ Baxter and Cotter (2009) ขนาดของคณะกรรมการไม่มีผลต่อคุณภาพกำไร 4. จำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งผลการศึกษาไม่เป็นไปตามที่คาดการณไว้ กล่าวคือการประชุมบ่อยครั้งไม่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบ แต่คณะกรรมการตรวจสอบต้องตั้งคำถาม ดีความ และประเมินคำตอบ ถึงจะทำให้ประชุมในครั้งนั้นมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาได้สอดคล้องกับ Hamdan et al. (2013) พบว่า จำนวนครั้งในการประชุมไม่มีผลกระทบกับคุณภาพกำไร 5. หุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งผลการศึกษาไม่เป็นไปตามที่คาดการณไว้ กล่าวคือหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบมีอัตราที่ใกล้เคียงกันมากไม่มีความแตกต่างทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไร ผลการได้ขัดแย้งกับ Hamdan et al. (2013) ที่พบว่าถ้ามีจำนวนหุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบสูงจะทำให้กิจการมีคุณภาพกำไรต่ำ

ข้อค้นพบจากการศึกษา

1. ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัทมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก ทำให้ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัทไม่มีผลต่อคุณภาพกำไร

2. สมาชิกกรรมการตรวจสอบทุกคนไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบัญชีหรือการเงิน เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอิสระเฉพาะด้านได้ และยังมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเข้ามาช่วยตรวจสอบพร้อมให้คำปรึกษา และจำนวนกรรมการตรวจสอบที่ถูกกำหนดขึ้นให้มีความรู้เกี่ยวกับทางด้านบัญชีและการเงินมีเพียง 1 คนเท่านั้น ทำให้ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบอย่างชัดเจน เพราะฉะนั้นประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพงานตรวจสอบและคุณภาพ กำไรของกิจการ

3. คณะกรรมการตรวจสอบที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่ไม่ได้บ่งชี้ว่างานตรวจสอบจะประสิทธิภาพ แต่สิ่งที่สำคัญสำหรับประสิทธิภาพงานตรวจสอบ คือคณะกรรมการตรวจสอบต้องมีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถช่วยกลั่นกรองและควบคุมเรื่องราวต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทนผู้บริหารเพื่อจะแสดงกำไรที่แท้จริงเป็นกำไรที่มีคุณภาพในงบการเงิน

4. การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบบ่อยครั้งไม่ช่วยทำให้งบการเงินแสดงตัวเลขกำไรที่มีคุณภาพได้ แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถของคณะกรรมการตรวจสอบในการตั้งคำถาม ตีความ และประเมินคำตอบในการประชุม เพื่อพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การพิจารณางบการเงิน การควบคุมภายใน และแผนประจำปี จึงจะทำให้การประชุมในครั้งนั้นมีประสิทธิภาพ ถึงจะสามารถปรึกษาหารือเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยง ลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน จึงจะทำให้กิจการมีผลการดำเนินงานที่ดีด้วยความสามารถของกิจการเอง โดยไม่ได้ตกแต่งตัวเลขกำไรจากฝ่ายบริหารถึงจะเป็นกำไรที่มีคุณภาพ 5. การถือหุ้นสามัญของคณะกรรมการตรวจสอบภายใต้ร้อยละ 1 มีอัตราการถือหุ้นสามัญที่ใกล้เคียงกันมากทำให้อัตราไม่มีความแตกต่างกัน ทำให้ไม่มีผลต่อคุณภาพกำไรและการถือหุ้นสามัญของคณะกรรมการตรวจสอบภายใต้ร้อยละ 1 ไม่อาจทำให้มีการตกแต่งกำไรได้ เนื่องจากยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในการถือผลประโยชน์ให้แก่ตนหรือผู้บริหารได้และยังมีการตรวจสอบจากคณะกรรมการตรวจสอบท่านอื่นๆและหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งพบว่า ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบกับคณะกรรมการบริษัท ประสบการณ์ทางด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนการเข้าประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และ หุ้นสามัญที่ถือโดยคณะกรรมการตรวจสอบ ไม่มีผลต่อคุณภาพกำไร เพราะฉะนั้นนักลงทุนจะนำลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบมาพิจารณาคูณภาพกำไรไม่ได้ ควรนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านอื่น ๆ มาพิจารณาแทนเพื่อจะได้บ่งชี้ถึงคุณภาพกำไรหรือกำไรที่แท้จริงของกิจการได้ และอีกหนึ่งปัจจัยที่นักลงทุนควรนำมาพิจารณาถึงคุณภาพกำไร คืออัตราหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ถ้ามีอัตราสูงอาจทำให้กิจการขาดสภาพคล่องต้องมีการกู้ยืมเงินและมีภาระดอกเบี้ยจ่าย ค่าใช้จ่ายของกิจการจึงสูงขึ้น ทำให้กำไรจากการดำเนินงานน้อยลง อาจมีการตกแต่งกำไรตามที่ผู้บริหารต้องการเพื่อแสดงกำไรสูงในงบการเงิน จึงทำให้กำไรนั้นเป็นกำไรที่ไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริงได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป การศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบจำลองของ Francis et al. (2005) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่วัดด้านรายการคงค้างอย่างเดียวโดยไม่ได้มีการวัดคุณภาพกำไรด้านอื่น ๆ เช่น ความยั่งยืน ความสม่ำเสมอของกำไร เป็นต้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปสามารถวัดคุณภาพกำไรจากมุมมองอื่น ๆ อาจจะทำให้ผลการศึกษาที่ชัดเจนและมีความแตกต่างมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ณัฐชานนท์ โกมุกทุฒติพงศ์. (2557). การวัดคุณภาพกำไรเพื่อการวิเคราะห์หลักทรัพย์. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 36(1), 1-18.
- พวงเพชร คู่มั่นคงไพศาล. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชิตมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย).
- ศิลาพร ศรีจันทพร. (2559). คณะกรรมการตรวจสอบช่วยเพิ่มคุณภาพกำไรหรือไม่. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 12(33), 40-49.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2557). *คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ*. ค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2557, จาก <http://www.set.or.th/set/mainpage.do?language=th&country=TH>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *ข้อมูลรายบริษัท/หลักทรัพย์*. ค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2559, จาก <http://www.set.or.th/th/company/companylist.html>
- Baxter, P., & Cotter, J. (2009). Audit committees and earnings quality. *Accounting & Finance*, 49(2), 267-290.
- Bala, H., & Kumai, B. (2015). Audit committee characteristics and earnings quality of listed food and beverages firms in Nigeria. *International Journal of Accounting, Auditing and Taxation*, 2(8), 216-227.
- Dechow, P. M., & Dichev, I. D. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *The accounting review*, 77(1), 35-59.
- Francis, J., L., R., Olsson, P., & Schipper, K. (2005). The market pricing of accruals quality. *Journal of accounting and economics*, 39(2), 295-327.
- Hamdan, M., Mushtaha, S., & Sartawi, M. (2013). The Audit Committee Characteristics and Earnings Quality: Evidence from Jordan. *Australasian Accounting Business and Finance Journal*, 7(4), 51-80.
- Jensen, M. C., and Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of financial economics*, 3(4), 305-360.
- Teiter, K., & Machuga, S. (2010). The Interaction of Audit Firm Quality and the Mexican Code Of Best Corporate Practices On Earnings Quality. *Review of Business Research*, 10(1), 32-40.